

УДК 343.137

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.2.30>

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ТАКТИКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УКЛАДЕННЯ УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ

Сидій Я.В.,

*аспірантка кафедри кримінального процесу
та криміналістики Академії адвокатури України
<http://orcid.org/0000-0001-9742-6208>*

Сидій Я.В. Деякі питання тактико-криміналістичного забезпечення укладення угоди про визнання винуватості.

В статті авторка розглядає деякі проблемні питання тактико-криміналістичного забезпечення однієї з компромісних процедур, передбачених у чинному КПК України - угоди про визнання винуватості.

Розглядається сутність тактико-криміналістичного забезпечення укладення угоди про визнання винуватості, як засновані на рекомендаціях криміналістики й позиції обвинувачення у справі комплекс певних процесуальних дій, формальних процедур й пов'язаних з ними тактичних прийомів прокурора, як процесуального керівника досудового розслідування і публічного обвинувача, які забезпечують на досудовому слідстві й під час судового розгляду створення певних умов для укладення сторонами угоди про визнання винуватості на взаємовигідних для сторін умовах, з метою зняття конфлікту заради процесуальної економії. Таке забезпечення може мати вигляд тактичних операцій («досягнення компромісу з підозрюваним», «перевірка показань підозрюваного, який визнає свою вину», «забезпечення безпеки підозрюваного (обвинуваченого)»), які проводяться з урахуванням певної слідчої, захисної або судової ситуацій, з використанням компромісних тактичних прийомів. Тактичні прийоми у цьому контексті, розглядаються як раціональні й найефективніші способи дій, які обираються обвинуваченням в конкретних ситуаціях з метою створення умов для подолання конфлікту на основі взаємовигідних поступок, які не суперечать нормам матеріального і процесуального права (зокрема, таким засадам кримінального провадження, якими є законність та диспозитивність), та забезпечують належну реалізацію процесуальних функцій сторонами, досягнення завдань кримінального судочинства, та спрямованих як на подолання протидії розслідуванню, так і доведення стороні захисту необхідності обговорити перспективи та умови укладення відповідної угоди.

Проведений аналіз етапів дій обвинувачення від ініціації і до укладення угоди про визнання винуватості. Визначено певне коло тактичних прийомів під час комунікацій з потерпілим, який надає згоду на укладення угоду у випадках передбачених п. 3 ч. 4 ст. 469 КПК.

Ключові слова: криміналістична тактика, тактичні прийоми, угода про визнання винуватості.

Sydiy Y.V. Some issues of tactical and forensic support for concluding a plea agreement.

In the article, the author examines some problematic issues of tactical and forensic support of one of the compromise procedures provided for in the current Criminal Procedure Code of Ukraine - the plea agreement.

The essence of tactical and forensic support for concluding a plea agreement is considered, as a set of certain procedural actions, formal procedures and related tactical techniques of the prosecutor, as the procedural head of the pre-trial investigation and the public prosecutor, based on the recommendations of criminology and the position of the prosecution in the case, which ensure at the pre-trial investigation and during the trial, the creation of certain conditions for the parties to enter into a plea agreement on mutually beneficial terms for the parties, with the aim of resolving the conflict for the sake of procedural economy. Such support may take the form of tactical operations (“achieving a compromise with the suspect”, “checking the testimony of the suspect who admits his guilt”, “ensuring the safety of the suspect (accused)”), which are carried out taking into account certain investigative, defense or judicial situations, using compromising tactics. Tactical methods in this context are considered as rational and most effective methods of action, which are chosen by the prosecution in specific situations in order to create conditions for overcoming the conflict on the basis of mutually beneficial concessions that do not contradict the norms of substantive and

procedural law (in particular, the principles of criminal proceedings, which are legality and dispositiveness), and ensure the proper implementation of procedural functions by the parties, the achievement of the objectives of criminal justice, and aimed at both overcoming opposition to the investigation and proving to the defense the need to discuss the prospects and conditions of concluding the relevant agreement.

An analysis of the stages of the prosecution's actions from the initiation to the conclusion of the plea agreement was carried out. A certain range of tactical techniques during communications with the victim, who gives consent to conclude an agreement in the cases provided for in clause 3, part 4 of the article, is defined. 469 of the CPC.

Key words: forensic tactics, maintenance of public prosecution, compromise procedures, plea bargain.

Постановка проблеми. В умовах трансформації моделі кримінального судочинства, пов'язаного зі зміною характеру і співвідношення процесуальних можливостей і компетенцій сторін, посилення впливу змагальності та внесення елементу прагматизму у процес доказування, відмова від безкомпромісного підходу до боротьби зі злочинністю, вкрай важливим є питання щодо тактико-криміналістичного забезпечення певних процедур в кримінальному судочинстві, яке є результатом, з одного боку, пошуку найоптимальнішої рівноваги між швидким, повним і неупередженим дослідженням усіх обставин кримінального провадження, а з іншого – забезпечення дотримання прав і законних інтересів його учасників. Це, зокрема, стосується й питань доказування та компромісу під час укладення угоди про визнання винуватості, які розглядаються процесуалістами у двох аспектах: доказування, як затратна процесуальна діяльність та реалізація процесуального компромісу, як розумна процесуальна економія [1, с.9].

Стан опрацювання цієї проблематики. Питання процесуальної регламентації кримінального провадження на підставі угод активно досліджувалися у вітчизняній науковій літературі, зокрема, вони були предметом дослідження наукових праць Аленіна Ю.А., Боярова В.І., Власової Г.П., Глюбок І.В., Гринюка В.О., Когутича І.І., Назарова В.В., Нора В.Т., Пушкаря П.В., Рогатюка І.В., Сіроткіної М.В., Тітка І.А., Філіна Д.В., Шило О.Г. та багатьох ін.; ці питання також були предметом наукових досліджень процесуалістів з пострадянських країн, зокрема: Алікперова Х.Д., Зейналова М.А., Полстовалова О.В., Попової І.О. та ін.

Проте, тактичним аспектам цієї діяльності прокурора - спочатку як процесуального керівника досудового розслідування, а потім, як обвинувача; особливостям тактико-криміналістичного забезпечення укладення угоди про визнання винуватості, з боку науковців належної уваги приділено фактично не було. Тому в цій статті ми ставимо перед собою в якості **наукового завдання** - визначити особливості тактики дій прокурора (процесуального керівника досудового розслідування та обвинувача) під час підготовки та укладення угоди про визнання винуватості.

Виклад основного матеріалу. Криміналістичне забезпечення розслідування можна визначити у вигляді діяльності з розроблення та залучення криміналістичних рекомендацій, що ґрунтується на теоретичних засадах криміналістики, з метою розслідування злочинів [2, с. 49-50]. Складається це забезпечення з наукового, методичного, техніко-криміналістичного і тактико-криміналістичного забезпечення.

В основі тактико-криміналістичного забезпечення розслідування покладено застосування стороною обвинувачення елементів (засобів) складу криміналістичної тактики, до яких можна віднести тактичний прийом, тактичну рекомендацію, тактику слідчих (розшукових) дій, а також тактичну операцію, тактичну комбінацію, тактичний ризик та тактичне рішення. Крім того, треба враховувати існування в структурі криміналістичної тактики окремих блоків (елементів), які пропонують науковці і практики, зокрема: «тактику кримінального переслідування і професійного захисту від нього» [3]; «тактику захисту» [4, с. 162]; «тактику нейтралізації протидії розслідуванню» [5]; «тактику судового розгляду» [6, с. 249–255; 7, с. 49; 8, с. 13]; «тактику підтримання обвинувачення» [9; 10, с. 9] та ін. [11, с. 26-27].

Всі перелічені «тактики» передбачають певні тактичні прийоми, рекомендації, тактичні операції та комбінації. Серед інших таких елементів криміналістичної тактики можна назвати й таку, як «тактико-криміналістичне забезпечення компромісних процедур», яка передбачає, перш за все, тактику ініціювання та укладення угоди про визнання винуватості, специфіка якої пов'язана із застосуванням тактики слідчим та прокурором - процесуальним керівником досудового розслідування на досудовому слідстві (в рамках окремої криміналістичної методики розслідування злочинів), а в суді – прокурором-обвинувачем (в рамках тактики підтримання публічного обвинувачення [12, с. 18]).

Під тактико-криміналістичним забезпеченням розслідування злочинів розуміється сукупність наукових положень та рекомендацій щодо практичної реалізації тактичних прийомів і засобів з метою ефективної організації процесу розслідування: виявлення, збирання, дослідження та використання доказів під час проведення слідчих дій [13, с. 50]. Структура тактико-криміналістичного забезпечення цієї діяльності включає: тактико-криміналістичні знання, тактичні уміння та навички; тактико-криміналістичну освіту (навчання й виховання); організацію криміналістичних підрозділів, що здійснюють у тому числі й тактико-криміналістичне забезпечення слідчої діяльності; правове регулювання тактико-криміналістичного забезпечення слідчої діяльності [14, с. 241].

Рубіс О.С. у системі криміналістичного забезпечення діяльності прокурора у сфері боротьби зі злочинністю передбачає наступні елементи: криміналістичну освіту, криміналістичні знання та методичне забезпечення практичної реалізації прокурором цих знань (переважно шляхом керуючого впливу на інформаційне забезпечення процесу доказування). Зміст зазначеної діяльності прокурора - процесуальне керівництво кримінальним переслідуванням (за сучасних реалій, в умовах дії чинного КПК України (ст. 36) – процесуальне керівництво досудовим розслідуванням) полягає у здійсненні прокурором регулюючого впливу на хід актуалізації доказів: спочатку він бере участь у діяльності з формування доказів в якості суб'єкта контролю у двох формах: (1) опосередкований вплив на пояснення слідчого щодо фактів, обставин при формуванні доказів та (2) безпосередньо у вигляді пізнавальної діяльності прокурора з актуалізації доказів - шляхом особистого проведення слідчих дій; а далі - реалізація системи доказів під час розгляду кримінального провадження у суді. Алгоритм реалізації цих знань (модель криміналістичної діяльності прокурора) передбачає, зокрема, й такі етапи, як: визначення методики і тактики найбільш ефективного здійснення перевірки й оцінки криміналістичних засобів і методів доказування, контроль за формуванням криміналістичної моделі діяльності з доказування злочинів, процесуальної реалізації результаті розслідування кримінального провадження та визначення особливої криміналістичної тактики і методики підготовки і здійснення судового слідства – виявлення і встановлення дефектів при реалізації системи доказів у суді [9, с. 325–327].

Треба зазначити, що більшість дослідників цього питання розглядають тактику підтримання публічного обвинувачення у складі «тактики судового розгляду», «судової тактики» чи «тактики суду». Так, Мирошніченко Ю.М. тактику судового розгляду кримінальних справ розглядає як складову криміналістичної тактики, включаючи наукові основи судової тактики, тактику суду й тактику обвинувачення [8, с. 13; 15, с. 149]; у Попелюшка В.О. судова тактика - наукова категорія у вигляді системи криміналістичних і напрацьованих судовою практикою тактичних способів та прийомів діяльності прокурора, захисника та суду в судовому розгляді справи з метою найбільш доцільного їх використання для ефективного досягнення процесуальних цілей [6, с. 255]; Когутич І.І. розглядає судову тактику як «сумарну» - тобто це й тактика обвинувачення і захисту, а також поєднуюча їх тактика суду (судді) [7, с. 47]; Шепітько В.Ю. припускає формування «змагальної» криміналістики у зв'язку із необхідністю забезпечення сторін кримінального провадження криміналістичними прийомами, методами й засобами [16, с. 8].

Якщо йдеться про укладення угод про визнання винуватості, то цей процес поділяється на кілька етапів: (1) оцінка прокурором обґрунтованості підозри (обвинувачення), достатності доказів для доведення вини підозрюваного в суді та наявності обставин, передбачених у ст. 470 КПК, а також умов, передбачених у пп. 2,3 ч. 4 ст. 469 КПК – щодо реальності викриття підозрюваним злочинних дій учасників групи, які вчинили особливо тяжкий злочин за попередньою змовою групою осіб, організованою групою чи злочинною організацією або терористичною групою (тактична операція «перевірка показань підозрюваного, який визнає свою вину»). Результатом такої оцінки є тактичне рішення, яке приймає прокурор – щодо можливості досягнення компромісу з підозрюваним (обвинуваченим) та ініціювання угоди про визнання винуватості; (2) формальна процедура у вигляді роз'яснення прокурором підозрюваному наслідків укладення та затвердження угоди, невиконання угоди; (3) ініціювання укладення угоди; (4) обговорення та узгодження позицій сторін; (5) підготовка проекту угоди та ознайомлення підозрюваного з ним; (6) уточнення умов угоди та внесення відповідних виправлень у текст; (7) передача проекту угоди для вивчення керівнику прокуратури (відповідно до вимог Наказу Генерального прокурора № 309 від 30.09.21 «Про організацію діяльності прокурора у кримінальному провадженні» і за необхідності опрацювання пропозиції відповідного керівника [17]); (8) у контексті вимог, передбачених у п. 3 ч. 4 ст. 469 КПК: отримання письмової згоди від потерпілих на укладення угоди та вирішення питання щодо застосування стосовно підозрюваного (обвинуваченого) заходів забезпечення безпеки, за наявності підстав і приводів, передбачених у ст.20 Закону України «Про за-

безпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» [18] (тактична операція «забезпечення безпеки підозрюваного (обвинуваченого)»); (9) виготовлення остаточного варіанта угоди та ознайомлення підозрюваного з ним; (10) підписання угоди сторонами; (11) вирішення прокурором питання щодо необхідності відкладення направлення до суду обвинувального акту з підписаною сторонами угодою з підстав, визначених у ч. 1 ст. 474 КПК; (12) направлення обвинувального акту з угодою до суду. На цьому закінчується підготовчий етап (фактично йдеться про тактичну операцію «досягнення компромісу з підозрюваним») і вже на остаточному етапі - під час судового розгляду - реалізується функція обвинувачення, де позитивним результатом дій обвинувача є затвердження угоди судом.

При цьому угода про визнання винуватості уточнює предмет судового розгляду: це вже не обвинувачення у повному обсязі, оскільки обвинувач повинен переконати суд лише у наявності фактичних підстав для визнання винуватості, передбачених у п. 6 ч. 7 ст. 474 КПК, а до предмету судового розгляду додається ряд обставин, у наявності яких прокурор повинен переконати суд: умови угоди не суперечать вимогам КПК та/або закону; відповідають інтересам суспільства; не порушують права, свободи чи інтереси сторін та інших осіб; укладення угоди було добровільним, а виконання обвинуваченим взятих на себе за угодою зобов'язань є можливим (реальним) [19, с. 300-301].

Щодо прийомів досягнення компромісу, то їх можна поділити на прийоми, побудовані на можливості надання поступок, які визначені законодавством, та прийоми, побудовані на можливості надання поступок, які не передбачені законодавством [20, с. 12]; тактичні прийоми, які рухають саму процедуру компромісного врегулювання та прийоми, спрямовані на створення умов для належної реалізації такої форми взаємодії сторін обвинувачення і захисту. Пропонується, зокрема, наступна класифікація тактичних прийомів досягнення компромісу в рамках: (1) тактики попереджувального інформаційного забезпечення; (2) тактичних основ бесіди з підозрюваним, обвинуваченим (захисником) з обговорення основних позицій і можливостей компромісного вирішення справи, а також (3) тактичні прийоми надання ініціативи [1, с. 102-103]. Когутич І.І. поділяє тактику підтримання обвинувачення на окремі підсистеми: викривальну, коригуючу, переговорну тактики, а також тактику забезпечення і при цьому визнає, що в контексті укладення угоди про визнання винуватості, найактуальнішою є переговорна тактика, спрямована на ініціацію укладення угоди [21, с. 193-194].

Ініціації укладення угоди, як вже зазначалося, передують аналіз прокурором певної ситуації, що склалася (слідчої, судової або захисної), залежно від якої, в результаті проведеного ситуаційного аналізу визначаються типові ситуації для обрання найбільш доцільних тактичних прийомів залежно від поведінки підозрюваного (обвинуваченого) та його захисника - конфліктної або безконфліктної, а також інтересів і позиції сторони захисту. Саме тоді оцінюється доцільність та можливість (з врахуванням наявності певного тактичного ризику, наприклад: очікування негативної реакції захисту на пропозицію обвинувачення щодо компромісу, яку захист може розцінити як ознаку слабкості позиції обвинувачення; помилкова оцінка міцності позиції захисту та ін.) досягнення компромісу і укладення угоди. Для слідчої ситуації - це оцінка обґрунтованості підозри (обвинувачення) та достатність доказів для доведення вини, а для захисної - наявність однієї з типових ситуацій: (1) захист всіляко бажає застосування компромісної процедури вирішення справи; (2) сторона захисту обирає позицію пасивного очікування; (3) сторона захисту впевнена у невинуватості підзахисного, активно протидіє розслідуванню і не бажає брати участь в обговоренні можливості укладення угоди; (4) ситуація захисту, ускладнена формальним (байдужим) ставленням захисника до долі підзахисного.

Саме з врахуванням захисної (позиції або лінії захисту) та слідчої ситуацій, а також обставин, передбачених ст. 470 КПК, прокурор використовує певний тактичний потенціал, яким є компромісні тактичні прийоми - як раціональні й найефективніші способи дій, які обираються обвинуваченням в конкретних слідчих, захисних і судових ситуаціях з метою створення умов для подолання конфлікту на основі взаємовигідних поступок, які не суперечать нормам матеріального і процесуального права (зокрема, таким засадам кримінального провадження, якими є законність та диспозитивність), та забезпечують належну реалізацію процесуальних функцій сторонами, досягнення завдань кримінального судочинства, та спрямованих як на подолання протидії розслідуванню, так і доведення стороні захисту необхідності обговорити перспективи та умови укладення відповідної угоди. Тактичні прийоми повинні бути законними, науково обґрунтованими, етичними, логічними, активними, динамічними та ситуативними, що є гарантією визнання їх допустимими.

Треба зауважити, що крім врахування позиції сторін (лінії захисту) та слідчої ситуації, обвинуваченню треба враховувати й інтереси підозрюваного, обвинуваченого, їх захисника, а також інтереси

і позицію потерпілого (в ситуаціях, передбачених п. 3 ч. 4 ст. 469 КПК). Для підозрюваного це може бути коло інтересів - від бажання зміни запобіжного заходу на більш м'який та ін. і до закриття кримінального провадження або суттєвого пом'якшення покарання, а для потерпілого - від небажання участі у провадженні до стратегічного інтересу - загладження шкоди, завданої злочинними діями та притягнення винної особи до кримінальної відповідальності.

Компроміс інтересів обвинувачення і захисту не завжди відповідає інтересам потерпілого. Сучасна змагальна модель кримінального процесу, якщо йдеться про потерпілого, є дискримінаційною, оскільки права потерпілого обмежені, він не є стороною процесу і майже завжди потерпілий залишається зі своїми проблемами напризволяще, не одержуючи необхідної підтримки з боку органів кримінальної юстиції [22, с. 178, 181]: для отримання компенсацій потерпілий повинен неодноразово з'являтися до слідчого, а потім до суду де він може потрапити під тиск і пресинг з боку підозрюваного (обвинуваченого) та його оточення. Саме тоді виникає феномен так званої «вторинної віктимізації» (М. Філей, Е. Ешурт) – для непрофесійних учасників кримінальний процес сам по собі, незалежно від результатів, є тягарем – «покаранням». Тому вважається, що потерпілий, втягуючись в процес досудового слідства, судового розгляду справи (де дає свідчення, бере участь в проведенні інших слідчих (розшукових) і процесуальних дій; бере участь у судових засіданнях, в тому числі й під час перегляду судових рішень у судах апеляційної або касаційній інстанції та ін.) страждає повторно. І при цьому практично не отримує відшкодування тієї моральної і матеріальної шкоди, що спричиняється процесуальними тягарями [23, с. 21].

Тому в період підготовки та ініціювання укладення угоди про визнання винуватості у провадженнях, де є потерпілий, обвинуваченню потрібно враховувати позицію й інтереси потерпілого (отримуючи певну інформацію під час комунікації з потерпілою особою) для недопущення порушення його прав під час укладення угоди (п. 3 ч. 7 ст. 474 КПК). У разі незгоди потерпілого з позицією обвинувачення щодо укладення угоди, прокурор може переконати останнього у доцільності дій обвинувачення шляхом роз'яснення, що підозрюваний не є організатором злочинної групи, організації; не є активним учасником вчинення злочину щодо потерпілого; що саме завдяки показання цієї особи викриваються злочинні дії інших учасників злочинної групи, організації та ін. У цьому ж контексті важливим фактором є роз'яснення потерпілому про те, що відповідно до ч. 8 ст. 469 КПК кримінальні провадження щодо підозрюваних, з якими досягнуто згоди про укладення угоди, підлягають виділенню в окреме провадження. Важливим фактором для обвинувачення в таких ситуаціях є залучення до процесуальних дій адвоката - представника інтересів потерпілого, якій в більш доступній формі може довести потерпілому доцільність угоди.

Після проведення ситуаційного аналізу та прийняття тактичного рішення (про досягнення компромісу), спочатку, в рамках тактики попереджувального інформаційного забезпечення, прокурор роз'яснює підозрюваному підстави та умови укладення та затвердження угоди про визнання винуватості, а також наслідки її невиконання. Це формальна процедура, яка не означає, що прокурор пропонує підозрюваному укладення угоди (хоча такі дії можуть бути прихованою пропозицією обвинувачення). При цьому обвинувачення може зіткнутися з негативною реакцією у відповідь на таку пропозицію. Зокрема, це може призвести до того, що захист буде розцінювати дії обвинувачення, як ознаку його слабкості: відсутність доказів вини підозрюваного або наявність помилок досудового слідства, які унеможливають отримання обвинуваченням позитивного результату під час розгляду справи у суді (високий ризик отримання виправдувального вироку) та ін.

Відповідно до вимог ст.276 КПК повідомлення про підозру обов'язково здійснюється у випадках, коли у наявності достатньо доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення. Демонстрація наявності доказів вини підозрюваного та роз'яснення йому його прав (ст.42 КПК) – саме у такому контексті можна повідомити про можливий компроміс (з певною аргументацією міцності позиції обвинувачення, що може переконати підозрюваного у безперспективності протидії розслідуванню). З цього приводу Шепітько В.Ю., серед інших компромісних тактичних прийомів виділяє такі: (1) роз'яснення підозрюваному, з однієї сторони, неминучості настання відповідальності, а з іншої – можливості щирого каяття; (2) «демонстрація перспектив ситуації, що склалася, з метою дати поняття важливості допиту і необхідності повідомлення стороною захисту певної інформації» [24, с. 138]. Це також може бути тактичний прийом у вигляді роз'яснення підозрюваному, який діяв у складі злочинної групи, що його викривальні показання можуть бути не тільки джерелом доказів, але й засобом захисту від обмови (з боку інших учасників злочинної групи). Це є одним з тактичних прийомів, якій буде підтримувати впевненість підозрюваного (обвинуваченого) у тому, що рішення про необхідність

компромісу було прийнято саме з його «подачі». Когутич І.І. також пропонує в таких ситуаціях залучення до процесуальних дій адвоката-захисника, як потенційного учасника укладення угоди про визнання винуватості, якій доводить підзахисному як доцільність угоди, так і можливі негативні наслідки (для обвинуваченого) розгляду справи в суді у звичайному порядку [1, с. 91, 99; 21, с. 195].

До прийомів переговорної тактики (тактичні прийоми стимулювання установки щодо необхідності спілкування та повідомлення правдивих показань) можна віднести: роз'яснення допитуваному суті відповідного процесуального становища; надання гарантій забезпечення безпеки, шляхом застосування відповідних заходів безпеки щодо підозрюваного, який викриває інших підозрюваних у вчиненні злочинних дій; демонстрація перспектив ситуації, що склалася; роз'яснення широчерочності розкаяння, інших пом'якшуючих обставин; використання позитивної оцінки окремих якостей особи; переконання необхідності надання допомоги суду; роз'яснення суті наслідків вчиненого кримінального правопорушення (злочину) або можливості їх вчинення в майбутньому; використання «публічної актуалізації позитивних рис»; формування в особи враження про неможливість і недоцільність повідомляти неправду, замовчувати певні факти; звернення до почуття справедливості, совісті, чесності, добросовісності тощо [21, с. 194].

Це, зрозуміло не є вичерпним переліком тактичних прийомів і дій обвинувачення щодо укладення угоди про визнання винуватості. Треба також враховувати й тактичні прийоми комунікації з потерпілим, а також ризик зловживання правами з боку обвинувачення (ці питання потребують окремого дослідження). Але в цілому приведений алгоритм дій обвинувачення під час підготовки та укладення угоди про визнання винуватості в цілому може отримати певне місце в тактиці підтримання публічного обвинувачення.

Висновок. Тактико-криміналістичне забезпечення укладення угоди про визнання винуватості можна визначити як засновані на рекомендаціях криміналістики й позиції обвинувачення у кримінальному провадженні комплекс певних процесуальних дій, формальних процедур й пов'язаних з ними тактичних прийомів слідчого і прокурора, як процесуального керівника досудового розслідування (які є складовою окремої криміналістичної методики розслідування злочинів) й публічного обвинувача (як різновид тактики підтримання обвинувачення), які забезпечують на досудовому слідстві й під час судового розгляду створення найбільш сприятливих умов для ініціації та укладення сторонами угоди про визнання винуватості на взаємовигідних для сторін умовах (у тому числі для потерпілого в ситуаціях, передбачених ч.4 ст.469 КПК), з метою зняття конфлікту заради процесуальної економії.

Список використаних джерел:

1. Попова І.А., Полстовалов О.В. Тактико-криміналістическое обеспечение компромиссных процедур в уголовном судопроизводстве : монографія. Москва: Юрлитинформ, 2013. 168 с.
2. Чорноус Ю.М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 492 с.
3. Баев О.Я. Тактика уголовного преследования и профессиональной защиты от него. Следственная тактика: науч.-практ. пособие. Москва: «Экзамен», 2003. 432 с.
4. Варфоломеева Т.В. Защита в уголовном судопроизводстве. Киев: Вища школа, 1998. 204 с.
5. Щур Б.В. Тактика нейтралізації протидії розслідування злочинів, вчинених організованими групами : монографія / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Гриф, 2005. 176с.
6. Попелюшко В.О. Тактика судового розгляду. *Криміналістика. Академічний курс* : підручник / Т.В. Варфоломеева та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2011. С. 249–255.
7. Когутич І.І. Використання знань та засобів криміналістичної тактики і методики під час розгляду кримінальних справ у суді: монографія. Львів: Тріада плюс, 2009. 448 с.
8. Мирошніченко Ю.М. Правові і тактико-організаційні основи судового розгляду кримінальних справ: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза, оперативно-розшукова діяльність». Київ. 2011.18 с.
9. Рубис А.С. Основы теории криминалистического обеспечения деятельности прокурора в сфере борьбы с преступностью : монографія. Минск: Харвест, 2006. 416 с.
10. Кисленко І.Л. Криміналістические основы поддержания государственного обвинения : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 «Уголовный процесс, криминалистика и судебная экспертиза ; оперативно-розыскная деятельность». Саратов, 2010. 26 с.
11. Шепітько В.Ю. Криміналістична тактика : монографія. Харків, 2007. 432 с.

12. Гловюк І.В., Андрусенко С.В. Проблемні аспекти участі прокурора у судовому провадженні на підставі угод. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. №2. С. 16–22
13. Колодіна А.С. Принципи криміналістичної методики у діяльності з розслідування злочинів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза, оперативно-розшукова діяльність». Одеса : НУ «ОЮА», 2016. 216 с.
14. Ієрусалимов І.О., Чернявський А.В. Поняття та система тактико-криміналістичного забезпечення слідчої діяльності. *Роль правоохоронних органів у формуванні держави в умовах євроінтеграції України* : матеріали наук-практ. конференції, м. Київ, 12 березня 2015р. Київ : НАВС, 2015. С. 240-241.
15. Мирошніченко Ю.М. Тактика суду в системі криміналістики: структурно-функціональний аналіз : монографія. Харків : Панов, 2019. 228 с.
16. Шепітько В.Ю. Криміналістика як система наукових знань в умовах глобальних загроз і трансформації злочинності. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2018. № 18. С. 4–9.
17. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні : наказ Генерального прокурора №309 від 30 вересня 2021р. №309. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0309905-21#Text> (дата звернення: 19.12.2022).
18. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993р. № 3782-ХІІ / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11. ст. 51.
19. Гринюк В.О. Функція обвинувачення в кримінальному провадженні України: теорія та практика : монографія. Київ: Алерта, 2016. 358 с.
20. Курта Є.О. Компромiс на досудовому слідстві: поняття види, криміналістичні прийоми досягнення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза, оперативно-розшукова діяльність». Київ, 2005. 17 с.
21. Когутич І.І. Тактичні складові дій прокурора з укладення угоди про визнання винуватості обвинуваченим. *Криміналістика і судова експертиза*. 2021. Вип. 66. С. 190–200.
22. Щиголь О. Нова концепція процесуального становища потерпілого та його представників у кримінальному провадженні з урахуванням засади процесуального віктимцентризму. *Юридичний вісник*. 2021. № 2. С. 177–185.
23. Присяжнюк Т.І. Потерпілий від злочину: проблеми правового захисту. Київ: Центр учбових програм, 2007. 239 с.
24. Шепітько В.Ю. Теория криминалистической тактики. Харьков: Гриф, 2002. 349 с.